

OPRAVDOVÝ

KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	—> 50 „

Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.

Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Prvý krok.

Vyjednávanie o pokoj.

Náš verejný stav sa posledne už tak zhoršil, že bez veľkého nebezpečia pre vlast nedalo sa viac odkladať s nejakým rozhodným krokom. Tento rozhodný krok aj spravila vláda. Ministerský predseda v sprievode finančného ministra a ministra honvédstva odcestoval minulý štvrtok, to jest 5. decembra do Viedne a tam meškal 3 dni, totižto do nedele večera. Behom tohoto času boli každý deň porady vydržiavané pod predsedníctvom kráľa, na ktorých dopodrobna popretriasali dneskajší stav nášho parlamentu, taktiež radili sa ešte aj o tých prostriedkoch, pomocou ktorých by bolo možné liečiť naše nezdravé parlamentárne pomery.

Čo sa na týchto poradách hovorilo, to dopodrobna nik nevie, a ani sa o tom nikdy nikto nedozvie, to zostane na večné veky tajnosťou. Ostatne to nás ani tak veľmi nezajíma, dosť je, keď vieme, že konečným výsledkom týchto porad je to, že náš ministerský predseda dostal od kráľa povolenie, aby zamotané pomery snemu priviedol do poriadku asice tak, aby vyjednával s opozičnými stránkami ohľadom uzavrenia pokoja, ktorý by umožnil ďalšie, ničím nehatené účinkovanie snemu. Ďalej aj to je dnes už všeobecne známo, že jak usporiadaniu parlamentárnych pomerov v ceste stojí iba osoba ministerského predsedu, barón Bánffy sa srdečne obetuje k vôli konštitúcii vlasti našej. Ale aj to je známo, že sa barón Bánffy iba k vôli konštitúcii obetuje a len tak, jak sa zamotané parlamentárne pomery touto obefou privedú do poriadku.

Toto je dneskajšie politické rozpoloženie, z ktorého vysvitajú dve dosť oceniť sa nedajúce pravdy. Asice za prvé *kráľovo nezlomné pridržanie sa konštitúcie*. Jako vieme, kráľ vždy skladal v Bánffyhovi a jeho vládu nezlomnú dôveru aj v tej najťažšej dobe. A keď kráľ napriek tejto dôvere privolil k takým vyjednávaniam, ktoré prípadne povedú k tomu, že bude prinútený prepustiť toho ministerského predsedu, o ktorom vedel, že záležitosti Uhorska bezpečnou rukou riadi, ba keď privolil k takémuto sriadeniu záležitostí vtedy, keď väčšina pevno stojí pri Bánffyhovi, tak v tomto kroku kráľa zrkadlí sa také húževné pridržanie sa konštitúcie, pred ktorým musí sa pokoriť v Uhorsku každý človek a každá politická strana musí uznať, že najistejšou zárukou konštitúcie je sám kráľ. Kráľ miesto toho žeby bol privolil k vyjednávaniu, mohol jednoducho dať privolenie aj k rozpusteniu snemu a apellovať na národ, aby tento rozhodol, či aj naďalej strpí v sneme krikľúňov, a či chce mať riadne tiché pojednávanie. Kráľ ale nechcel rozpustiť snem teraz, keď nemáme ešte rozpočtu, lež radšej dovolil ministerskému

predsedovi, aby sa pojednal s opozičiami a jak sú ich požiadavky také, ktoré sa dajú splniť a jak opozičie zabezpečia tichý beh snemovných pojednávaní, aby sa s nimi pokonal aj za tú cenu, že on odstúpi.

Druhá pravda týka sa osoby bar. Bánffyhovi. Ministerského predsedu vždy obviňovali jeho nepriatelja, že sa krčovite pridrža moci, sypali naňho nádavky a upodozrievania každodenne a všetko možné spravili, aby jeho postavenie bolo trnistou cestou utrpenia. O tomto mužovi musí dnes jedonkaždý uznať, že vtedy, keď kráľovi poradil, aby ho splnomocnil, žeby so snemovými stránkami smel vyjednávať straniva pokoja, nemal pred očima vlastnú osobu, lež jedine *záujem Uhorska*; uznať musia o ňom, že je hotový vlastné záujmy obetovať, jaknáhle tým nastúpi konštitucionálny poriadok.

Vyjednávanie straniva toho, aby konštitucionálny poriadok bol znove uvedený, sa tedy započaly s vodcami opozičných strán. Aby tieto vyjednávanie viedly k cieľu, toho nevyhnutnou podmienkou je, že pri pojednávaníach bude reč iba o *udržaní konštitúcie a o zpäťvedení pokoja*. Z tohoto nasleduje tedy, že pri pojednávaníach *osobné záujmy* nemôžu ani do reči prísť, tedy nemôže byť o tom ani reči, že na prípad poďakovania sa baróna Bánffyhovi, kto prevezme do rúk moc. Osobné záležitosti môžu sa až potom sriadiť, keď bude parlament v poriadku.

Inými slovami cieľom vyjednávanie nenie iné, jako uvedenie do života konštitucionálneho poriadku, tedy pokojné *vzdanie sa obštrukcie*. Vláda a väčšina za podmienku kladú, — bez toho aby kapitulovaly a uponížily sa, — riadne snemové pojednávanie všetkých tých predlôh, ktoré vláda považuje za vážne. Naproti tomu opozičie žiadajú poďakovanie sa vlády a za druhé návrh takého zákona, ktorým by sa čistota volieb zabezpečila.

Z tohoto nasleduje, že opozičie musia zabezpečiť riadne pojednávanie indemnity, prijatie návrhu o povolení rekrútov, o dočasnom predĺžení dneskajšieho vyrovnania s Rakúskom, pojednávanie krajinského rozpočtu na bežiaci rok a pojednávanie predlôh vzťahujúcich sa na vyrovnanie. K týmto až veľmi vážnym predlohám pridružuje sa aj zmenenie stanov snemovne. Toto posledné nenie ústupok opozičii, lež obapolné zabezpečenie toho, že na budúce konštitucionálne pojednávanie snemu nebudú hatené obštrukciou. Zvlášte ale musíme prizvukovať, že zabezpečenie konštitucionálnych pojednávaní v sneme neleží len v záujme tej alebo onej strany, lež je to záujmom celej krajiny. A tak tedy, keď opozičie privolia

k takému zmeneniu stanov snemu, že na budúce obštrukcia nebude možná, pritom všetkom ale opposície budú mať v moci všetky prostriedky zákonitého parlamentárneho boja, — tak o kapitulovaní, o poddaní sa opposícií tiež nebude môcť byť ani reči.

Ale aj liberálna strana donesie veľkú obeť, tak veľkú, jakej príklad v málo ktorom parlamente najdeme. Liberálna strana totižto k vôli konštitucionálnemu pokoji, hotová je s opposíciami taký pokoj uzavrieť, že prípadne bude prinútená voliť si iného vodcu. Opposície tiež dosiahnu všetko to, čo chcely, asíce poďakovanie sa vlády a zabezpečenie čistoty volieb. A vláda majú pred očima záujem krajiny, hotová je, aby vlasti čím väčšiu službu preukázala, všetky obete priniesť, ktoré môže priniesť bez toho, aby sa uponížila a aby uponížila liberálnu stranu.

Konštitucionálny pokoj dal by sa teda pod horeudanými podmienkami uzavrieť. Otázka je len, či sa opposície budú vedieť mierniť v požiadavkách svojich. Jak opposície prekročia hranice slušnosti, tak z pokoja nebude nič, a bezzákonitý stav bude ďalej trpeť, z ktorého sa potom pravdepodobne iba tak vymôžeme, keď kráľ snem rozpustí a nariadi nové voľby.

Nevýslovne by nás tešilo, keby sa snemové stránky vedeli dohodnúť, aby už raz bol koniec tomu neblahému stavu, v ktorom sa teraz nachádzame a ktorý tak veľmi škodí našej vlasti.

Slovo k rodákum.

Skúsili, prežili sme už snáď všetko, nad čím sa bolo možno a treba pozastaviť, čudovať a zdesiť. V zákonodarnom sbore našom a v politickej spisbe videli sme umelecké slúčenie sa vody s ohňom, spriatelenie sa psa s mačkou, mačky s myšou, vlka s baranom. Všetky oškľivosti, všetky nesváre a všetky výstrednosti našly a sišly sa v jeden punkt a ten punkt volá sa *obštrukciou*.

Čo znamená táto obštrukcia? V prvom rade oškodenie štátu a daň platiacich úbohých občanov o stá a stá tisíce zlatých, ktoré zákonodarcom za to platíme, že poniektorí nechcú byť zákonodarcami a nedovolia, nedopustia ostatným, aby zákony donášali a tak jediná svoju úlohu plnili. A ľud to trpí. — Znamená ďalej oškodenie štátu o fažko-ho-ko nadobudnutú prevahu v dualistickej monarchii, český vplyv a úver u cudzozemsk. A ľud to musí trpeť. Znamená ďalej atentát, útok, na ústavnosť, zničenie parlamentarismu. A ľud sa na to so založenými rukami dívať musí, lebo nemá žiadnej moci nad revolúciu vedúcimi ablegátmi — až po nové voľby. No ľud si to dobre zapíše a pri nových voľbách bude *súdiť*.

Apponyi, ten rytier bez vady a bázne, Polónyi plnoústy krikľún a Molnár úlisný ultramontán, títo traja tvoria dnes onen trojlístok hanby a škody uhorskej. Prečo nevidíme hneď štvorlístok, prečo nespomínáme pri tamých súčasne aj Kossutha? I to povieme: lebo Kossuth a jeho strana len ostýchavo, len nútene — ako Pilát do kreda, — dostali sa do toho bahna. Neodvislá strana má svoje zásady, ktoré za sväte drží a má mužov ako Eötvös, Olay, Komjáthy, Thaly a iní, ktorí chcú byť činiteľmi, nie ale slepým nástrojom v rukách iných. Behom štyroch mesiacov sme v celej opposicionálnej tlači len jednu-jedinú vlasteneckú, spravodlivú a rozvažnú výpoveď čítali a to bolo v časopise neodvislej opposície pod názvom: «Dojmy ex-lexu» nasledovne znejúcu: «A aj zákonodarný sbor *bez rozdielu strán nech na to myslí, že vo verejnej mienke nutno mu nazpät vydobýť vážnosť parlamentu, ako aj vieru a dôveru v parlamentarismus. Spoločnou silou nech urobia koniec protiústavnému stavu! Aj behom troch dní mohol sa každý presvedčiť o tom, že próba je planá, nemilosrdne planá. Škodí parlamentu, ale čo je proti tomuto o mnoho väčšia nehoda, zkazonosnou je pre krajinu.»*

Takto píše — sotva síce sám Kossuth, — ale časopis jeho strany, a takto smýšľajú aj nepočetní opposicionalisti, a len hŕstka je tých zdivelých krikľúnov, ktorí i záujmy vlasti a občanov hotoví sú svojej osobnej zášti a vášnivej pomstychtivosti obetovať. Zatracujú obštrukciu z pomedzi ľudárov Eszterházy i Asbóth, tento posledný i z klubu ľudárov vystúpil, ale keď nepopustil Rakovský, ľudári opustili rozvažitejších vodcov a vrhli sa do náručia radikálov. Zatracuje zjavne obštrukciu aj chýrny právnik národnej strany Emerich Hódosy, vyhlasuje ju za nemiestnu, za protizákonnú zbraň; uznáva že potrebné je, aby vôľa väčšiny stala sa zákonne platnou, napriek tomu ale pripojuje sa k obštrukcii a dokázal by rád jej oprávnenosť. No tu jeho, ako aj všetkých ostatných obštruantov opúšťa pravda a spravodlivosť. Snemovnú väčšinu totiž títo páni jednoducho nepovažujú za väčšinu národa, ba urputne tvrdia, že národ, — celý nerozlučný, neoštrbený národ — sú len a výlučne oni sami. Ozaj, smiešna to myšlienka, že 17-millionový národ uhorský pozostáva iba s 20 do 30 rozdráždených ablegátov! Nuž ktože im dal a kedy to právo, aby sa oni za celý národ považovali, alebo aspoň to, žeby oni a len výlučne oni celok národa zastupovali. Nik im to nedal, a predsa si osobujú viac, ako ktokolvek na svete. Ozaj, zaslúžili by, žeby im národ otvorene zreteľne a jasno na vedomie dal, že meno národa do svojho nesmyslného a škodného pokračovania nadarmo berú. Zaslúžili by, aby im obyvateľstvo krajiny dôrazne privolalo:

nevezmeš mena národa nadarmo! A národ sa i ozval. Stá a stá prípisov dostala vláda, v ktorých ľud, voličia, odsudzujú obštrukciu a vládu dôveru votujú. A národ sa ozval, hrnie sa do voľne do berných úradov a vopred platí daň, ktorú by dľa obštruantov ani platíť nemal, ba vraj ani nesmel. A národ sa ozval, ale slepou zášťou a vášnivou pomstychtivosťou oslepení obštruantí nechcejú ho počuť, nechcejú ho rozumieť, lebo by ich mohol vysmiať Polónyi a Rakovszky.

Za mudrcov sa držia: Apponyi, Horánszky, Hódossy, a čo vykonali v svojej múdrosti. Na oči vrhajú vláde, že nepredvidela, alebo nechcela predvidieť, čo bude nasledovať v krajine? Nuž videla to ona, a videl to dávno každý rozumný človek, no ani vláda, ani jej prívrženci všetci vospolok nemali tej zákonnej moci, aby to boli prekazili. Veď čím možno u nás obštrukciu prekaziť, zastaviť? Ničím iným, ako vlastnou ústupnosťou obštruantov a tú len oni sami vyvinúť by mohli. Naproti tomu, tamti mudrci snáď tiež predvídali, kam zavedie vlasť, jej právo a ústavnosť pokračovanie opposície? Áno, predvídali to oni, no napriek tomu, že odstúpenie od toho od nich samých, od ich vlastnej vôle záviselo a závisí i dnes, predsa to neurobili k vôli vlasti a krajinskej ústavy, lež do mimozákenného stavu vohnali krajinu a z neho ju podnes vypustit nechcú. Nuž povedzme si už teraz z cela otvorene, kto je ten, ktorý odsúdenie zasluhuje? Oh! vec je jasná, strašne jasná, preto s dôverou očakávame — prebudenie sa svedomia vinných.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politické rozpoloženie. Jako sme už v prvom článku adelili, ministerský predseda barón Bánffy rozhodol sa, že terajšiemu stavu urobí koniec a naše verejné záležitosti privedie zase do riadnej kolaje. Tým cieľom odcestoval do Viedne, kde kráľovi dopodrobna rozložil, jako stojíme s naším snemom, ktorý už od 5 mesiacov nevie ani kroka spraviť napred. Kráľ po trojdňovej porade splnomocnil ministerského predsedu baróna Bánffyho, aby uzavrel pokoj s opposíciami a tak znovu zabezpečil konštitucionálny život v Uhorsku.

Ministerský predseda barón Bánffy povolal k sebe v pondelok odpoľudnia Desidera Szilágyiho, grófa Andrássyho a grófa Albina Csákyho a prednesie im, že dostal splnomocnenie od kráľa, aby uviedol pokoj v parlamente miernou cestou, poprosil ich, aby sa spýtali vodcov opposicionálnych strán, pod jakými podmienkami upustia od obštrukcie a prijmu za riadneho pojednávania tie návrhy zákonov, ktorých čím skoršie prijatie leží až veľmi v záujme krajiny. Menovaní traja vyslanci vďačne

prijali poverenie a pustili sa do vyjednávanía s grófom Apponyim, čo vodcom národnej strany, s Francom Kosuthom, čo s vodcom neodvislej strany, s Jánom Molnárom, čo s predsedom ľudovej strany a s Polónyim čo s členom Ugronovskej strany. Títo páni radili sa v utorok a v stredu na podmienkach, pod jakými upustia od obštrukcie. Výsledok porád drží sa v tajnosti, do verejnosti ale preniklo, že opposície kladú vláde nasledujúce podmienky, ktoré jak prijme, upustia od obštrukcie.

Opposície prijmu návrh indemnity, odhlasujú rekrúťov, prijmu predĺženie vyrovnania s Rakúskom na 6 mesiacov, odhlasujú rozpočet a vyrovnanie, jak vláda za to:

1. Behom pol roka uzavre s Rakúskom parlamentárnou cestou vyrovanie. Jak sa vyrovanie do tých čias neprevedie, nasleduje samostatné colné územie.
2. Žiadajú zákon, ktorým sa vypovie, že vo volebných záležitostach bude kúria súdiť.
3. Revidovanie volebného zákona stavajú tiež za podmienku.
4. Zostrenie zákona znejúceho o inkompatibilite vyslancov, to jest toho zákona, ktorý hovori, jaké úrady nesmie zastupovať vyslanec, aby svoju neodvislosť zachránil. Samo sebou sa rozumie, že všetky opposície žiadajú, aby ministerský predseda bar. Bánffy svoje miesto inému prepustil, to jest aby sa poďakoval.

Nemôžeme dobre stáť za to, že opposície skutočne tieto podmienky udaly čo protislužbu za to, že upustia od obštrukcie. Taktiež ani to sa nevie dosiaľ s istotou, čo všetko žiada vláda od opposícií za to, že prípadne splní ich požiadavky.

Prv než budú podmienky pokoja uverejnené, ministerský predseda odcestuje do Viedne, aby kráľovi predniesol požiadavky opposícií. Kráľ po vypočutí predostretia ministerského predsedu konečne rozhodne a až potom sa dozvieme, na čom stojíme, či bude pokoj a či aj naďalej boj na smrť a na život, pri ktorom bude jedon jediný ranený, asice záujem vlasti.

Nový barón. Kráľ na predostretie ministerskej rady udelil barónsku hodnosť főišpánovi Štefanovi Vojnicsovi.

Mimozákonnitý stav. Ačkoľvek sa už dva týždne nachádzame v mimozákonnitom stave, následky tohoto zla nikde nebadat vo verejnom živote. Finančný minister zastavil eksekvovanie daní, a hľa, obecnstvo len sa tak hrnie do daňových úradov, aby čím skôr zplatilo svoju daň a tým dokázalo vlasteneckosť svoju. Štátne pokladnice zase riadne platia všetkým tým, ktorí majú nejaké právne požiadavky oproti štátu. Jedným slovom nikde nebadat, že nemáme rozpočtu; vláda usporiadala všetko tak, aby nik netrpel žiadnej škody.

Aj čo sa týče kupecko-colného pomeru Uhorska k Rakúsku, aj tu vidíme všade ten najväčší poriadok. Zlé následky bezzákonitého stavu tedy, nakoľko to stálo v moci vlády odstránila, jedna štrbina sa ale nedá vyhladiť nikdy, tá totižto, že vlasť naša bola čo i len krátky čas bez zákonom povoleného rozpočtu spravo-

vaná, čím sa naštrbila neprestajná trvácnosť konštitúcie. A toto zapríčinili opposície, nech za skutok tento odpovedajú.

Prejavovanie dôvery naproti vláde. Ešte vždy dochodia z jednotlivých volebných okresov príписы ku vláde, v ktorých tieto prejavujú nezlomnú dôveru naproti vláde a prosia ju, aby vytrvala v boji proti obštrukcii.

Svolanie rakúskej ríšskej rady. Cisár zvolal rakúsku ríšsku radu na 17-ho januára. S rakúskou ríšskou radou práve tak sa nedá nič robiť, jako s našim snemom, aj tam obštrukcia zúri. Staručkému nášmu kráľovi zapríčinuje táto okolnosť dosť žiaľu a smútku.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 4-ho januára. Na dneskajšom zasadnutí sa sídlo už zase trochu ďalej vyklalo z vreca. To jest obštrukcia napreduje. Po prečítaní zápisnice člen Apponyiho strany Julo *Sághy* zaviedol dišputu nad tým, že zápisnica nebola dosť hlasne prečítaná, navrhol tedy, aby snemovňa vyriekla, že sa zápisnica má hlasne čítať. Ľavičiar Gejza *Polónyi* navrhol zase, aby v zápisnici stálo, že „dané v Budapešti.“ Liberálna strana chcela návrhy tieto prijať, lenže opposícii nešlo o to, aby návrhy byly prijaté, lež o to, aby sa čas míňal a preto žiadali hlasovanie dľa mena, ktoré predsedajúci Madarász musel aj nariadiť. Pri hlasovaní byly obe opravy odvrhnuté, načo Imrich *Hódossy* a Franc *Kossuth* povedali reči proti uvedeniu bezzákonitého stavu. Imrich *Hódossy* dokazuje z dávnejších uhorských zákonov, že snemom neodhlasované dane neslobodno ani v tom páde prijímať, keď tieže chce niekto dobrovoľne platiť. Vyslovil sa proti obštrukcii.

Franc *Kossuth* zaoberal sa s voľbami a zaslieval vláde, že nechala padnúť návrh, ktorého cieľom bolo uviesť čisté voľby. Vyhrážal sa vláde, že pokiaľ táto nenastúpi cestu zákona, že do tých čias boj opposície neprestane, to jest že sa v obštrukcii bude vesele pokračovať.

Ján *Molnár* opakoval interpelláciu v záležitosti komárňanských volieb, ktorú bol zadal už 9-ho novembra minulého roku, a na ktorú minister vnútra aj odpovedal, lenže *Molnár* odpoveď túto nepovažoval za konečnú.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 5-ho januára. Spojené opposície dnes už aj verejne soznaly, čo sme my už dávno vedeli, že totižto vedú obštrukciu asice zaviedly tú ľahšiu obštrukciu, totižto takzvanú technickú obštrukciu. Aby naši ct. čitatelia mali pravý pochop o tom, čo je to tá technická obštrukcia, nuž dopodrobna rozpovieme priebeh dneskajšieho zasadnutia, z ktorého sa ct. naši čitatelia základne pončia o tom, jako sa dá mrhať drahý čas a zasadnutia do nekonečne pretahovať bez toho, aby snem niečo vykonal.

Keď bola prečítaná zápisnica minulého zasadnutia, jeden za druhým vstali členovia opposície a zadali k zápisnici nasledujúce opravy :

Vyslanec *Hock* navrhol, aby v zápisnici stálo miesto *zasadnutie*, výraz *shromaždenie*, *Ivánka* narádzal miesto výrazu *dokončiac*, výraz *zavrúc*, vyslanec *Biró* miesto *predseda* — *vekový predseda*, vyslanec *Fáy* miesto *snemovňa* odporúčal výraz *snemovňa vyslancov*, vyslanecovi *Blaskovicsovi* sa nelubilo, že v zápisnici stálo, že predseda *zasadnutie satvoril*, miesto toho odporúčal výraz *zakončil*, vyslanec *Szluha* chcel dokázať, jak prísne dozerá na čas, a preto narádzal, aby sa do zápisnice vnieslo že sa *zasadnutie* neotvorilo o 10-tej lež o štvrt na jedonástu. Okrem tu vyrátaných bolo zadané ešte šesť podobných opráv, tedy spolu 12 a nad všetkými opravami žiadaly opposície hlasovanie dľa mena, čo vyžaduje aspoň 3—4 dui, kým sa nad všetkými opravami odhlasuje.

Toto je tá takzvaná technická obštrukcia, ktorá nepozostáva z nič iného, jeho z nekonečného čítania menoslovu vyslancov. Aby sme ale nič nezamľčali z dneskajšieho zasadnutie, musíme ešte pripomenúť, že na hlasovaní opposiční vyslanci vôbec nebrali podielu, oni sa pekne potratili každý po svojej práci, tak že hlasovali vždy len liberálni vyslanci proti zadaným opravám. Liberálnych hlasovalo vždy vyše sto, kdežto z opposičných iba 5—6-tí. Dnes sa 4 razy hlasovalo dľa mena, 8-moro hlasovaní bolo odročené na nasledujúce zasadnutia.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 7-ho januára O dneskajšom zasadnutí dá sa veľmi málo čo písať. Začalo sa a aj skončilo sa hlasovaním dľa mena. Vyslanci dnes štyri razy hlasovali nad takými opravami, ktoré nestoja ani fajku dymu. Liberálni aby sa len nemrhal drahý čas, jednohlasne chceli prijať opravy, ktoré sme bližšie opisali v zpráve o zasadnutí z 5-ho januára. Keď sa ale liberáli osvedčili, že opravy prijmu, neprijali ich tí, ktorí ich boli zadali, a tak za muselo hlasovať dľa mena. Za opravy hlasovali vždy len 1—2 opposiční, kdežto z liberálov hlasovalo vždy vyše sto proti opravám.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 9-ho januára. Dneskajšie zasadnutie nezaslúži toto meno, lebo vyslanci po cely čas iné nerobili, iba hlasovali nad tými opravami, ktoré boli zadali jednotliví členovia opposície, aby tým ľahšie a dlhšie pretahovali márnenie času. Dnes hlasovali vyslanci 4 razy jedno za druhým, načo byly prijaté zápisnice zo zasedaní 4-ho, 5-ho a 7-ho januára, s čím sa zasadnutie aj skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 10-ho januára. Opposícia sa aj dnes postarala o to, aby sa na zasadnutí nič nepokonalo. Proti zápisnici z včerajšieho zasadnutia byly podané dve daromné opravy, nad ktorými sa dľa mena hlasovalo. Po skončení hlasovaní bola už jedna hodina, takže sa hneď prešlo na interpellácie. Zadané byly až tri interpellácie asice v záležitosti toho, že správa university dočasne vyzdvihla universitný čitaci spolok, preto, že študujúca mládež proti stanovám tam politisovala. Na interpellácie odpovie minister výučby a potom, keď snemovňa bude mať riadne zvoleného predsedu a podpredsedov.

Nebojme sa.

Neopustí dobrý Pán Boh
Tých, ktorí nespustia sa ho:
Veď po búrke býva jasno,
A nad ziaľom rastie blaho.
I po zime, — bárs jak krutej,
Zavše teplé jaro zkvitne;
A po noci, — bárs jak tmavej,
Denne znovu slnko svitne.

Nebojme sa, že nad nami
Desnej búrky letia chmáry:
Že vlastní synovia chcú klásť
Ústavnosť vlasti na máry;
Že tupia česť vlastnej matky,
Že vývin jej zahatajú,
Z pomsty, zášti, osobníctva
Vlastenectvu sa rúhajú.

Nebojme sa, žije Boh náš,
Bude žiť na večné veky;
On podopre snahy verných,
A udusí planých škrekry.
On ukáže cestu pravým:
A *neplodné* stromy vytne,
Na *úrodné* v sadoch vlasti
Ale znovu slnko svitne.

Nuž besnejte v slepej vášni,
Pyšní, zpupní ablegáti!
Úrazy vami zadané
K bláhu vlasti Boh obráti,
Vy padnete, — stáť bude vlast
Kým len jeden Uhor žije:
No pamiatku vašej hanby
Ani Oceán nesmyje.

Všeobecná sloboda.

Jakokoľvek krajina má svoje hranice, more svoje brehy, pole svoje medze, tak i sloboda má svoje hranice, brehy a medze, ktoré vyznačujú kruh slobody človeka, pokiaľ je dovoleno a kde je zakázané, lebo neobmedzenej slobody nikde niet a do tých čias ani nebude, pokiaľ len celé človečenstvo sveta nepozná jej hranice.

Keď pozremo do dávnej minulosti, tiež nevidíme nikde neobmedzenú slobodu. Veď už Adamovi v raji, ač bol učiný jeho neobmedzeným pánom, bolo zakázané jesť ovocie s jednej jablone. A že slobodu bolo treba obmedzovať, to dokazovali i svätí apoštolovia svojim účinkovaním, lebo by inak neboli mohli zodpovedať svojmu svätému povolaniu, pretože vtedajší ľud práve tak nevedel rozoznať dobré od zlého a zlé od dobrého jako terajší.

Slobode poklášť hranice kázala nevedomosť ľudu, lebo sloboda v celej svojej neobmedzenosti je ako horiaci plameň, ktorý obmedzený v náležitej hranici je užitočný, rozuzdený je ale škodlivý. Paklík zápaliek v ruke nerozumného decka je najväčším nebezpečením pre celú obec, pre celé mesto, avšak v ruke rozumného človeka je zápalka pravým dobrodením, keď pomyslíme, jak biedne mohli si niekedy ľudia rozložiť oheň.

A tak by bolo aj s neobmedzenou slobodou, keď by bol ňou obdarený neumelý človek; lebo

taký človek, ktorý nevie čím je obdarený a čo vlastne je tá sloboda, oškodzoval by svojho spolublížneho v tom povedomí, že má k tomu právo a že je tomu tak, o tom najlepšie svedčia i teraz, v tomto, jako ho zovú «osvietenom» století prepĺnené väzenia ľuďmi, ktorí nevedeli čo je slobodno a čo nie.

Vo všeobecnom živote známe slobodu spoločenskú a slobodu politickú. Pod slobodou spoločenskou rozumieme slobodné nadobývanie majetku, slobodu premávania, slobodu zakladania všetkého toho, čo nám — keď tým nezavádzame do medzí slobody občianskej v trestnom zákone — slúži k zabezpečeniu pohodlného života a rozmnožovaniu nášho blahobytu. Pod politickou slobodou zas rozumieme práva vplyvania na osud krajiny voľbami svojich ablegátov, ktorí v našom mene kontrolujú činy vlády, vynášajú jako pre samých seba tak i pre nás zákony prospešné vlasti, následkom čoho i politický život spravujeme si sami.

Obe tieto slobody, jak spoločenskú, tak i politickú obyvatelia Uhorska požívajú v plnej miere, lebo sami riada všetky svoje osudy. V mnohých krajinách je tomu nie tak. U jednotlivých kmeňov asijských, afrických a amerických pohlavársoberie osov práce svojho poddaného, bez toho, aby sa poddaný smel proti tomu ozvať. Tu niet

tedy spoločenskej slobody a o politickej tým menej môže byť reči. Inde zas majú spoločenskú slobodu, ale nemajú politickú, ako na pr. v Rusku. Tam obyvateľ ničím nevplyva na vedenie krajinských záležitostí; platí daň a nevie, načo boly peniaze obrátené, lebo len niekoľkí vymenovaní ľudia ako radcovia cárovi spravujú všetky záležitosti krajiny bez toho, aby boli inému zodpovední než cárovi a bez toho aby ich, ako na pr. v našom sneme ministrov mohli vziať zástupcovia ľudu na otázku, na čo ztrovili groše daň platiacich občanov a prezreli ich účty o výdavkoch. Krem tohto ale ani samé obyvateľstvo nevynáša zákony pre seba cestou svojich zástupcov, lebo takých nemá, lež tých niekoľko ľudí dohodne sa na nejakom zákone, cár ho podpíše a zákon je hotový. A proti tomu nemožno sa ozvať ani cestou tlače, lebo tam je censúra. Či je ten zákon dobrý alebo nie, to je iná otázka. Avšak na takéto vyznačenie zákonov musíme predsa upotrebiť naše staré porekadlo: Viac očí viac vidí a viac rozumov viac vie.

My chvalabohu máme úplnú slobodu čím v najširších hraniciach zabezpečenú. Slobodne vplyvame na krajinské záležitosti, slobodne sdielame svoje myšlienky cestou tlače a slobodne užívame pilnou usilovnosťou náš nadobudnutý majetok. Tieto slobody sú najkrajšími okrasami našej milej vlasti, ktorej slobodomyselnosť je známa na všetkých stranách sveta, lebo za tie slobody naši otcovia krv prelievali, aby ich svojim potomkom zabezpečili.

Lež bohužiaľ, tieto slobody niektorí nespojenci, ktorí svojimi prázdnyimi rečami nevedia nikoho presvedčiť, začínajú inakšie vysvetľovať ľuďom, pre ktorých nevedomosť boly práve postavené medze. Pod slobodou tlače rozumejú, že im možno nevedomý ľud cestou tlače búriť, pod slobodou vplyvania na krajinské záležitosti rozumejú, že slobodno hatiť účinkovanie snemu, pod slobodou konania hlásajú, aby ľud nekonal svoje povinnosti oproti vlasti.

Nuž, veru, to sú smutné zjavy v našom politickom živote, že sa nachodia ľudia, ktorí vedome — lebo nemožno o nich predpokladať žeby boli natoľko hlúpi — chcú zaviesť nevedomý ľud na takú cestu, ktorá ľahko môže poviesť k obmedzeniu našej širokej slobody, lebo hlavnou úlohou, strážcou nad slobodou je, aby ona nebola zneužívaná a tým nebola na škodu jak celému, hlavne ale nevedomému obyvateľstvu, tak i našej drahej vlasti, ktorú pred vnútornými rozoprami zachrániť je svätou povinnosťou každého šlachetne smýšľajúceho spoluobčana.

DOPISY.

Orava, dňa 8. januára 1899.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím úctive za dovoľenie, aby som v tomto našom časopise niečo o terajšom politickom rozpoložení prehovril. Kým by som to ale započal, musím vyznať, že sa ja do politiky nerozumiem a politisovať si nepravem; lebo keď by pospolitý ľud započal politisovať, stal by sa inakší prevrat v krajine, jaký je teraz. Preto len malé poznamenanie si dovoľím, jaké totižto dľa môjho jednoduchého pochopu učiť môžem.

Čítal som o položení „ex-lex“ a o obštrukcii; i jedno i druhé mi nebolo známe. Teraz už viem, čo je to. Dobrý vlastenec ale musí prísne posúdiť i jedno i druhé. Oposícia kričí, že vláda spravuje vlast bezzákonnite; nauča v protivládnych časopisoch ľud, aby neplatil daň, nepovolil assentírku atď. Nuž či dobrý vlastenec by mohol dľa tohoto naučenia činiť? či dobrý vlastenec má sa sprotiviť daň platiť? nuž a jako žeby sa udržal poriadok vo vlasti?

Vyslancovia nás stoja denne okolo pätnásttisíc zlatých a už je pol roka, čo snem nevykonal žiadnej osožnej práce. Ktože je tomu príčinou? Tá oposícia, ktorá všetky snahy vlády prekazila. Že sme prišli do položení „ex-lex“, ani najmenej nenie vláda tomu príčina; však vláda zavčasu predostrela snemu rozpočet na bežiaci rok, a návrh zákona o indemnite, že sa toto riadnou cestou neskončilo, len oposícia je tomu na vine, ktorá nechce uznať, že jak veľkú materiálnu škodu zapríčiňuje vlasti, keď sa každú osožnú prácu nehodnými prostriedkami usilaje prekaziť.

A teraz keď sme už v tom, protivládne noviny ešte oslavujú oposície za jej účinky a naučajú národ, aby daň neplatil, lebo že nemusí. Nuž z čoho a z kadiaľ budú platení ablegáti? Áno, keď dávajú, vtedy každý s vystaveným prsami hlása svoje vlastenectvo; teraz ale, keď treba zrejme ukázať kto a jaký je vlastenec, teraz učia, aby neplatil občan krajinskú daň!

Keď som chodil do národnej školy, učil som sa v ústavovede, že každý občan krajiny je len vtedy opravdový vlastenec, keď svoje práva požíva a povinnosti verne plní. Povinnosti sú v prvom rade daň bez šomrania platiť.

Nuž či teraz už tá ústavoveda ináč učí? Návrhy o vyrovnaní s Rakúskom už dávno sú predostreté; či zas oposícia povie, že je vláda na vine aj tomuto?

Drahí čitatelia! Ja som tiež len taký pospolitý človek ako mnohý z vás; v mojich nádrach ale čisto vlastenecké srdce vrele za vlast bije. Som vlastenec telom dušou, a aj daň svoju riadne zaplatím napriek mátaninám oposicionálnych novín. Keď by som bol bohatý veľmož a platil by som tisíce dane, vyplatil by som to teraz hneď naraz. Robte i vy všetci tak; však platiť prv alebo ne-

skôr ale raz predsa musíte, zaplaťte teda hneď a ukážete spolu so mnou, že ste vlastenci, a to opravdoví.

Nech žije naša vlasť, nech žije liberálna vláda, ktorá na blahu vlasti všemožne pracovať neustáva.

S úctou

Furman.

Mariková.

Veľactený Pán Redaktor!

Z našej obce už dávno nebolo dopisu v týchto novinkách, asice preto, lebo je veru trochu pokoj. V krátkosti ale predsa chcem sdeliť, čo sa udalo u nás nového v posledných časoch.

Namiesto bývalého nebohého pána farára dostali sme mladého pána farára, ktorý svoju pobožnosť chráme Božom svedomite konáva. Našich občanov politike nepriúča, lebo on k tomu nenie súci.

Notára sme tiež dostali nového, ktorý v takom čase nastúpil svoj úrad, keď občania, zčiasťky pre štátne matriky, zčiasťky straniva prevedenia komasácie, nebohým pánom farárom pri voľbe krajinského ablegáta hlavne ale novinkármí „Kresfana“ pobúrení boli. Tento nový pán notár predsa svojou statočnosťou a múdrosťou privedol medzi občanov pokoj a poriadok, lebo naši Marikovci sú poslušní a tichí ako ovce, ktoré svojich pastierov poslúchajú.

Z tých starých pastierov zostal nám už len starý rychtár. Dost' zle, že tento náš rychtár zástavu nášho dobrotivého ablegáta pána Emila Zsambokrétyho na svojej streche netrpel, lež ju sám za každým do obecnej kancelárie nazpak doniesol. Úfame sa, že smýšľanie jeho a presvedčenie jeho sa už zmenilo a že na budúce bude držať s väčšinou obce, to jest, že bude liberál.

S úctou

Marikovan.

Od Bytče, 8. januára 1899.

Ctený pán Redaktor!

Začali sme nový rok a ponevác aj u nás sa tu i i tam dačo nového zjaví, chcem teda napísať jako sa cítíme.

Priam dobre sa veru nemáme, lebo bárs máme už po troch Kráľoch, o sanici ešte ani chýru. Ba mali sme ukrutné blata po cestách, len pred troma dňami začalo primrzat, preto sú u nás zárobky, ktoré pozostávajú najviac z vyvážania dreva z hôr, slabé.

V susednej obci Kollarovice vypukol tyfus, ináč horúčka, naši India málo dbajú na prikaz doktora, ktorý nariaďuje, aby sa zdraví chránili — a tak sa žiaľbohu nemoc rozširuje.

Že nám nový zákon ohľadom potravnej dane do života vstúpil, sa tešíme, lebo sme nenie obmedzení a môžeme nápoje donášať odkiaľ sa nám páči, bez toho žeby nás árendátori dane mohli na ceste natriasať.

Vinšujem vám ct. pán redaktor jako i nám, aby sme sa v tomto novom roku dobre mali.

S úctou

Petrovčan.

BESEDNICA.

K o z a.

— Dia Ant. Nečáseka. —

I.

Lesy, tí starí, šedí tatíčkovia, vyhrievaly sa v zlatej kúpeli nádherného jarného slnca. Avšak vzdor tomu, že šindelové strechy chalúp dedinských rozhorúčily sa pod páľivými paprskami jarného slnca, sedel strýc Havran predsa všecek zimomravý, vyhrievajúc sa na podstení na slnci po dlhej chorobe a vysmievajúc sa v duchu nedočkavým dedičom. Úsmev pohrával na jeho ústach, ktoré ticho šeptaly:

„Ej, počkáte si ešte, počkáte!“

Strýc Havran bol známy skrhloš a lakomec, ktorý nemal nikoho, kto by s jasotom bol uvítal jeho uzdravenie. Osamelý, jako starý peň tu sedel, nikým veľmi nevšimnutý.

Jeho príbuzní, čakajúci na smrť starého, protivného lakomca, hnevali sa na jeho silnú prírodu a jeho susedia preehovávali málo lásky naproti nemu pre jeho nedôverivosť, neprístupnosť a príslovečnú lakomosť. Sedel na podstení na drevenej lavičke sám a sám, vyhrievajúc sa na jarnom slnci, ktoré v ňom budilo vyschlé šťavy a ylievalo mu novej sily v jeho oslablé svaly.

Na pustej ceste, vedúcej obcou, objavila sa náble zavalitá ženská postava, nesúca kôš zavinitý v plachte na chrbte. Keď prišla bližšie, poznal v nej Havran Havelkovú, koreniarku zo susednej obce. Vystupovala po pustej ceste ako kanonír, statná a pevná, s tvárou ohorenou a zbrodenou potom. Keď sa priblížila ku Havranovej chalupe, podstavila si kôš na nízku bránu, rozviazala šatku, složila kôš na zem a stierajúc si pot s ohorenej tváre ponosovala sa:

„Oh, pán sused, to som sa prešla!“

Havran hodil po nej okom a po zemi šuchnúc nohou v obrovskom obdranom krpci, opýtal sa, len aby niečo povedal, hlasom sipavým:

„A kdeže ste behala?“

„V Jamnici!“ odpovedala koreniarka. „Ale pre Pána Boha, jako to vyzeráte?“ dodala v úžase, vidiac Havrana nemocou celého vyschnutého.

Po tvári Havranovej mihol sa stín nevole. Nebolo mu milé, že mu každý pripomínal jako zle vyzerá. A preto odvetil dost' mrzute:

„Eh, chytilo ma to, chytilo! To viete, že nemoc krásy nepridá!“

„To sa veru vie, to sa veru vie!“ svedčila živo koreniarka.

„No ale teraz som už aspoň chlap na mieste!“ pokračoval Havran. „Moja drahá, ale to aj stálo pár piatok! To viete, že clovek bez groša nič nevykoná — a kde ho brať?“

„No, u vás jest z čoho!“

„Že jest z čoho, zkade? Každý si myslí, že bohvie čo mám! Tí moji pokrevní tiež čakali na dedictvo, ale sa sklamali, cha, cha, cha!“

Zasmial sa víťazne, že až kašel dusil v ňom výbuch radosti.

„Máte pekný dom, pole — —“ dokladala vzdychajúc koreniarka.

„Dom, pole!“ zachechtal sa Havran. „Či to môžem sožrať?“

„Ale teraz by ste sa mali predsa trochu lepšie opatrovať a popriať si,“ rozprávala koreniarka. „Vypadáte biedne, veľmi biedne“ — —

Havran sa zatriasol. Bolo mu, jakoby z tých slov opäť naňho prichádzala zimnica, ktorá ho bola tak trápila.

„A čo si priať?“ vyhrklo z neho.

„No, nuž niečo pre posilu. Ak máte v maštali kozu?“

„Kozu? Kto by sa s kozou zlobil. Mám dobrú kravu a dost!“

Riekol to pyšne, v plnom povedomí, lebo krava v malej horskej dedine je vzácny poklad.

„To je škoda! Kozie mlieko je veľmi zdravé. A to obzvlášť po nemoci!“

„Hm, to som počul i ja! Ale kde ju vziať! Sám nemôžem urobiť ani krok, veď som ako úbohý lazár!“

„Bože môj, nuž prehovorte len slovo a skodejovský handár vám privedie kozu jako maľovanú.“

„Aby ma okradol, všakže? Kozu si musí človek kúpiť sám!“ vyhrkol a oči sa mu zasvietily lakomstom.

„No, jako myslíte,“ dodala koreniarka a uväzujúc si šatku s košom na chrbát, chystala sa k odchodu. „Pre pár krajciov, zdravie je drahšie!“

Havran pohliadal za jej silnou postavou a keď sa vzdialila, zahundral:

„Tak, tak, pekných pár krajciov!“ Jej sa to ľahko povie. Vybehne si s nošou zeleniny do Jamnice a už má vyrobené dve zlatky. Ale keď sa má človek dieť za každý krajciov — a tí zlodaji nemajú svedomia, — čo by handár!“

Zachechtal sa sucho, ale o malú chvíľku už zas uvažoval:

„Ostatne, o pár dní sa už snáď zviecham, vo Vysokej bude jarmok, — v pondelok — o týždeň — hej, o týždeň!“

Čím ďalej o veci premýšľal, tým viac sa mu pozdávala rada korenárkina. „Musím, musím si trochu popriať, aby bol hodne zdravý, jako buk, nech čakajú na dedictvo, nech čakajú, tak skoro ho z ruky nepustím — —“

A zachechtajúc sa sucho, klusal do chalupy a zahrabal sa do postele...

II.

Jarmok vo Vysokej bol v plnom prúde. Zástupy jarmočníkov motaly sa sem a tam v hustých chomáčoch

sňahu po peknom štvorhrannom námestí a peknými ulicami.

Za kostolom bol stred jarmoku. Hlava vedľa hlavy a uprostred toho pestrého kľbka ľudí znely ťahavé, bzučivé zvuky kráv a prenikavé bľacanie drobných zvierat. Pestrý obraz dedinského jarmoku, z ktorého najlepšie rozpomienky donášal si obyčajne jedlovecký udenár, ktorého koňské viršle mňaly sa ako med. Hlasy predávajúcich a kupujúcich splývaly v šume, podobnom bzukotu včiel v obrovskom úle. V zadu, u samej steny domov stála tlupa jarmočníkov zo susednej obce, z pomiedzi ktorých najostrejšie zaznieval hlas Havranov. Už asi hodinu tu trápil jakéhosi gazdika, jednal, obzeral kozu, siahajúc jej na vemeno a oceňujúc jej dojivosť.

„Teda kolko dáte?“ pýtal sa majiteľ kozy trochu už podráždený.

„Sedem!“

„To verím! A k tomu aby vám dojila šestáky, čo?“

Kto by sa domnieval, že táto narážka na lakomosť Havrana urazila, ten by sa dokonale zklamal.

„Keď teda nechcete, nuž nechcete!“ vetil chrapľave Havran.

Jeho pichľavé oči zažmurkaly chytrácky a v duchu si zašeptal:

„Mám dost času na teba, však ty pozdejšie zmäknješ!“

Neušlo jeho chytrému zraku, že je kôz na jarmoku dost na predaj a myslel zcela po obchodnícky, že ku koncu trhu majiteľ kozy bude mu ju ponúkať. Odišiel tedy a zmizol v pestrom zástupe jarmočníkov. Len asi o hodinu navrátil sa na to miesto, kde už počali jarmočníci rednúť. Vrhol okom stranou a videl k svojmu uspokojeniu, že opretý o ohradu stojí tam ešte vždy ten úbohý gazdik, dívajúc sa smutne okom, medzi čím koza ohryzovala mladé prútie stromka pri ohrade. Uzrúc Havrana, zvolal:

„Tak, strýko, kúpite?“

Havran sa tváril cele ľahostajne, jakoby nestál o ponuknutie. Konečne sa spýtal:

„Tak teda pevedzte mi posledné slovo, čo chcete za ňu?“

„Osém!“

„Nie, dám sedem!“

Gazdik chvíľku premýšľal. Konečne sa rozhodol a chytiac pravicu Havranovu, plesknul na ňu a riekol:

„Nech je nie ani po mojom ani po vašom: sedem a dva litre vína, na oldomáš!“

Havran prehladol ešte raz kúpenú kozu od kopyt do rohov a po malom rozmýšľaní sa rozhodol. Vytiahol zamastený pugilár zo záhrenia a trasľavou rukou vyčítal na otvorenú upracovanú dľaň gazdikovu sedem zlatákov.

A chytiac povraz, vliekol kozu za sebou sprevaždaný jej prvým majiteľom ku obecnej kréme na oldomáš.

III.

Pestrý dej jarmočný mal v miestnosťach krémy náležitú dohru. Mraky dohánového dymu tiahly sa nad

hlavami a z kúta zaznievaly škrekľavé zvuky harmoniky sprevádzané zachrípnutým, smutným hlasom starca, ktorého úbohá postava veľmi zle sa shodovala s bujnou piesňou:

„Marča, Marča, Marča,
pekné oči máš,
nože mi už povedz,
koho rada máš...“

Za chvíľu starec umlkol a zadíval sa pred seba smutne jako ustatý kôň a jeho oči zvlhly.

V tú chvíľu vstúpil Havran do šenkovne. Kozu bol si uviazal pod kôľňou, ktorá bola takýmto statkom prepĺnená, tak že s ťažkosťou ju tam jej nový majiteľ umiestnil. Zasadli si potom spolu ku stolu a štrngnúc si pili s chuťou. Pili a pili a čím viac rumenily sa im tváre, tým stával sa Havranov spoločník priateľskejším a keď dopili zjednaný oldomáš, platil zo svojho.

Havran nahyboval si pohár s podivuhodnou vytrvalosťou. Zabudnul na nemoc, kozu, len pil. Bolo to zadarmo, nič ho to nestálo, prečo by nepil? Veď za svoje by si i tak nekúpil ani žajdlík.

Slnce vykonalo už dávno dennú púť, keď konečne hlava gazdíkova klesla do jeho dlaní a Havran ťažkým krokom vytackal sa z krčmy a zamieril ku kôľni. Odviazal nový svoj majetok a nastúpil cestu svetlou, mliečne bielou nocou, do ktorej z krčmy znel chrapľavý hlas smutného starca, ktorého harmonika vrešala vždy znova:

— — — — —
pekné oči máš,
nože mi už povedz,
koho rada máš — —

A Havran tackal sa obťaženej nezvyklou ťarchou požitého vína, tackal sa, až zmizol v zákľuke cesty.

IV.

Rano sotva že nakuklo slnko malým okienkom do Havranovej chalupy, zastihlo jej majiteľa vytlahnutého na lúžku. Preberal sa zo sna a potriasal hlavou. Okolo chodila a kutila jeho prihluchá nájomníčka, dívajúc sa v podivení na Havrana.

Ten chvíľu blúdil tupo očima po chyži, načo zahúkol hodne hlasite na svoju vysluhovačku:

„Tak už ste ju videla, Hanka? Pekný kúsok, čo? Jako princezna! Co, tá bude dožiť a figúra pokná čo, srst' biela ako hodbáb.“

Ženička potriasla hlavou:

„Ešte som ju nevidela. Ale teda musím ju ist' po-dožiť!“

„Ba hej, len choďte, choďte, však mám už pre ňu mladých vrbových konárikov. Hm! A, Hanka, sedem zlatých stála!“

Ženička dokufhala sa k chlievku a Havran vyšiel za ňou. Mfaskal jazykom robiac si chuť:

„Eh, to bude potom zdravie! Nech sa len popriavim! Ale sa načakajú na dedictvo —“

Rozchechtal sa tichým, tvrdým smiechom. V tom sa ho jeho obsluhovačka pýtala:

„Čože ste riekli, že je biela?“

„No, jako alabaster!“

„Veď je to čierné jako — Bože netresci — jako diablík a — vykrikla zdesená — kope!“ —

„Čože?“ zvolal Havran v špatnej predtuhe.

Nedoriekol ostatné, lebo ženička vylietla z chlievka a s tvárou, plnou smiešneho úžasu, vykrikla:

„Pre Boha — veď — veď je to cap!“

Havrana tak striaslo, až mu zuby zasekali. Rozhnevany vykrikol:

„Nebľabcite!“

A vbehol do chlievika, ale už utekal zpať, lebo zviera sa zúrivo rozohnalo na neho. Zostal chvíľu stáť jako omráčený a brbtal zajakave:

„Tak to niekto prečaroval! Zlodeji!“

A celý zdrvený, sekajúc zubami, zaliezol do posteľe syčiac zlostne:

„Bože, sedem zlatých, sedem zlatých!“

HOSPODÁRSTVO.

Nový nepriateľ ovocných stromov.

V novej dobe aj u nás začínajú sa veľmi šíriť červené vši, ktoré pustošia zvláštne jablone, a obľadom ktorých je tento hmyz práve tak nebezpečný, jako fyloksera pre hrozno. Hmyz tento zaslúži tedy, aby sme sa s ním bližšie zaoberali.

Dľa tvrdenia prírodopýtcov hmyz tento pochádza z Ameriky, odkiaľ, jako fyloksera, bol náhodou do Európy prinesený.

Najprv ho objavili r. 1810-ho na ostrove Jersey. O 5 rokov neskoršie zjavil sa už v niektorých častiach Francúzska a r. 1820 ho udomácnil sa už na okolí mesta Paríža, odkiaľ sa potom rozšíril po celom Francúzsku, Nemecku, Švajciarsku, ba prešiel aj do Rakúska, až konečne k nášmu veľkému nešťastiu dostal sa aj k nám do Uhorska. Objavenie sa tejto červenej, alebo krvavej vší spozorovali najprv v mošonskej stolici, odkiaľ sa rozšírila po celom Uhorsku.

Táto červená voš odtiaľ dostala meno, že keď ju roztláčime, tak zostane po nej hnedočervená tekutina. Rozoznávame okridlené a neokridlené červené vši. Neokridlené vši možno vyjmúce zimy v každej čiaske roka na jabloni najšť. Že sa na jabloni táto voš nachádza to poznáme po tom, že sú spodné čiasky výhonkov obvinuté svetlo-bielym páperím. Tieto páperím obvinuté miesta sú hniezda červených vší.

Telo červenej vší je dva milimetre dlhé a volačo vyše milimetra široké. Oči sú malé, čapy sú žltkasté a veľmi pohyblivé, majú po šesť veľmi tenkých nôh.

Neokridlené vši lažú sa z na jaseň kladených vajčiek. V lete objavajú sa na strome malé, len pomocou zväčšujúceho skla viditeľné malé vši, ktoré sa rýchle vyvíňujú a o krátky čas dostanú krídla. Toto sú okridlené vši. Okridlené vši zvykly zvláštne cez

poludnie poletovať a usadzujú sa na mladých výhonkoch jablŕňov, kde sa živia a rozmnožujú.

Vši tieto sa veľmi rýchle rozmnožujú, tak že keď sa do niektorej ovocnej zahrady zapradú, behom pár týždňov ju celú obriadia a vycicajú štavu stromov, tiež čím skôr zničia.

Hmyz zimuje na koreňoch [stromu, odkiaľ sa na jar nahor dvíha a usadzuje sa v škárach pňa, ďalej na konároch, ba aj na ovocí.

Vajčička kladie, a toto je veľmi vážne vedieť, — na korene stromov, kde sa potom rozvinú a na budúci jar idú hore stromom a začnú zkazonosnú prácu svoju.

Ministerstvo orby na kántrenie týchto vší odporúča nasledujúci prostriedok: vezmime 15 dekagrammov zeleného sapúnu, 2 decilitre amyl-alkoholu a 9 grammov karbolovej kyseliny, k tomuto pridajme potom ešte 4 litre vody a tak natrime konáriky stromov alebo obstriekajme celý strom, jako pri fyloksere zvykli obstriekávať vinič.

Kde je menej stromov a tieto nie sú veľmi rozkonárené, tam sa s úspechom dá upotrebiť teraz opísaný spôsob; vo veľkých ovocných sadoch, kde sú staré stromy, tam sa nedá týmto prostriedkom veľký výsledok docieľiť.

V takomto páde pripravme jednoduchú vápenistú vodu, — jakou zvykli izby a domy bieliť, — a obielme ňou všetky stromy, [ešte] len aj malé tenké konáriky taktiež aj listie obstriekajme ňou.

Týmto spôsobom vykynožíme brozné množstvo týchto vší, vzdor tomu ich ale ešte dost zostane a na jar sa zkántrené vši nahradia z koreňov znova vyvinutými všami.

Aby sme tomuto predišli, na tom musíme nástojiť, aby boly zničené na koreňoch uložené vajcia. K zničeniu týchto zahradníci odporúčajú nasledujúci spôsob.

Zavčas na jar, jaknáhle mrazy popustily, okolo pňa stromu asi na pol metra do okola treba vykopať zem na 15 do 20 centimetrov zhlbky a do tejto jamy nalejme vápenistej vody. Na úplne vyrastlý strom musíme vziať asi 30 litrov takejto vápenej vody. O niekoľko hodín môžeme jamu zase zasypať. Zem vpije vápenistú vodu, popričom spraví vápno hrubšú kôru, cez ktorú sa červená voš neprederie a tak zahynie.

Ponevác sa tento nový nepriateľ jablŕňi už zjavil v našej vlasti, hlavnou vecou je, aby sme dávali pozor na ovocné stromy, a jaknáhle sme spozorovali, že sa červené vši ukazujú, hneď sa prichyťme ku kántreniu; z počiatku sa dajú stromy od nich očistiť, keď sa ale hmyz veľmi rozmnožil, vtedy napriek veľkým nákladkom a práce ledva ochránime stromy od tejto pliahy.

Vyzvanie k predplateniu!

Došli sme zase k hraničnej dobe, v ktorej sa musíme obzrieť jak na prekonanú cestu, taktiež aj na dráhu, ktorá ešte pred nami stojí.

S božou pomocou vstúpili sme do štvrtého ročníka. Obzruc sa na prekonanú cestu, s uspokojením a dôverou hľadíme v budúcnosť. A čo nám poskytuje dôveru v budúcnosť? To čo vidíme v minulosti.

Keď časopis náš pred tromi rokmi začal vychádzať, nebolo tej nádavky, toho šprihania, ktorého by sa nám nebolo dostalo za podiel z protivnej strany. My, cítiac, že tieto urážky nezasluhujeme, smelo sme kračali napred; vytrvalosti dodalo nám to povedomie, že *chceme len dobré*. A hľa sotva sa minuly krátke tri roky, aj široké obecenstvo presvedčilo sa, že skutočne dobre mienime s ním. Presvedčilo sa, že sú naše zámyery čisté. Presvedčilo sa, že my vo *vlasteneckom a nežistnom duchu* pracujeme na jeho pozdvížení.

A že široké obecenstvo skutočne nahliadlo, že nežistne pracujeme na jeho pozdvížení, toho dôkaz nám podalo tým, že sa hŕfne hrnulo k nám.

Niet krajšej odmeny pre človeka na verejnom poli pracujúceho, jako keď vidí, že sa ním hlásané zásady ujímajú. Tejto krásnej odmeny sa nám dostalo za podiel, táto krásna odmena povzbudzuje nás k ďalšej vytrvalej práci.

Uznanie so strany širokého obecenstva, ktoré sa hŕfne predpláca na náš časopis, povzbudilo nás k tomu, **aby sme časopis náš zväčšili**.

Srdečne sa tešíme, že nám uznanie a obeťivosť cteného obecenstva umožnily, aby sme «Opravdového Kresťana» od **1-ho januára vydávali na 16 stranách, bez toho, aby sme predplatnú cenu zvýšili**.

Tým, že sa časopis náš zväčší o *celé štyri strany*, budeme môcť viac priestoru *venovať aj poučným článkom* z rozličných odborov vedy a tým poskytneme ct. čitateľstvu tým častejšiu príležitosť, aby svoje známosti obohacovali. Samo sebou sa rozumie, že dosavadný *politický program* náš zostane nezmenený.

Jako dosiaľ, tak aj na ďalej úlohou našou bude dobrý ľud náš slovenský osvietiť a vystríhať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Títo noví priatelia sú takzvaní «ľudári.» Falošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že ačkolvek už viac desaťročí žili medzi slovenským ľudom, nikdy sa nehlásili k nemu, nikdy ani len križom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asíce preto, **lebo to požaduje ich vlastný záujem**. Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho osobný záujem, jeho osobný zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu**.

Úlohou našou je ďalej chrániť nás, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi

agitáciami. Panslávski agitatori rozsievajú semeno nenávisť v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj teraz a ľúbif ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žif budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveľadovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Bojujeme oduševnene proti zavádzaniam aj panslavských agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej uhorskej vlasti.

Úfame sa, že ct. obecenstvo jako dosiaľ, tak aj naďalej poctí oás *svojou dôverou a horlive bude rozširovať náš časopis.*

Časopis náš **stoji ročite len 2 zl.**
na pol roka 1 zl.
na štvrť roka — **50 krov.**

Kto sosbiera 5 predplatiteľ'ov, dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú **tiež zdarma** časopis náš.

Predplatelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny.**

V záujme dobrej veci prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho v kruhu svojom všemožne rozširovali a z jejich vidieku doposielaťnými správami robili rozmanitým. **Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame,** zaslúžia všestrannú podporu.

Smrť. Dominik Szász, biskup ev. ref. cirkve sedmo-bradskej zomrel dňa 8. t. m. v Koložváre v 61. roku svojho života. Nebohý v prospech ev. ref. cirkve utvoril viac dobrých ústavov.

Obrovský víchor. Minulý týždeň na okolí Veľkého Várada zúrila tak veľký víchor, že jeden železničný vlak musel zastať na otvorenej dráhe. Vlak stál celé tri hodiny, pokým z najbližšej stanice poslali ešte jeden rušeň, ktorý dotiahol vlak na stanicu veľko-váradsčú.

Nová móda v Holiči. Páni kapláni v Holiči vydali teraz rozkaz, že kto sa neustanoví punkt o pol-druhej hodine na popoludňajšie litánie, toho do kostola nepustia, lebo sa pozatvárajú dvere. A to sa aj vskutku v nedeľu, dňa 8. t. m. stalo. — Je síce pekne, keď sa i pri čase bohoslužieb zadrží poriadok, ale vydat tak prísny rozkaz a dvere chrámu zavreť, to nenie miestne ani správne, lebo tým mnohí sa odvyknú od chodenia do chrámu, keď najdu dvere chrámu počas pobožnosti zavreté. Myslíme, že sa to viac krát nestane.

Vyznačenie nášho kráľa. Japonský cisár z príležitosti 50ročného panovníckeho jubiläuma vyznačil jeho veličenstvo najvyšším rádom japonským: rádom Katarínskej ruže, ktorý je zhotovený z čistého zlata a bohato ozdobený tými najvyberanejšími drahokamy. Japonský cisár vyslal s týmto rádom zvláštneho posla do Viedne, ktorý tieto dni oddal rád nášmu kráľovi a v mene svojho pána blahoželal jeho veličenstvu.

Dobročinnosť Spišský biskup Pavel Szmrecsányi daroval na pensijný fond kňazstva spišskej diecesi 20.000 korún.

Vyznačení gazdovskí robotníci. Minister orby Ignác Darányi Michalovi Szabó a Jozefovi Ujvárosimu, gazdovským robotníkom v Debrecíne za ich usilovnosť, statočnosť a príkladnú vernosť poslal skvostne vystavené diplomy v zlatých ránoch a každému po 50 zlatých odmeny. Mešťanosta debrecínsky za prítomnosti pozvaného obecenstva v nedeľu predpoludním odovzdal statným robotníkom ministerské vyznačenie.

Miesta kráľom darovaných sôch. Zpomiedzi desiatich sôch, darovaných kráľom hlavnému mestu, sochu Jána Hunyadyho postavia na Albrechtovu cestu v budínskom zámku, Petera Pázmánya na Bakácsovom námestí vo Francovom predmestí a sochu Štefana Verböczyho na hlavnom námestí v Starom Budíne. Hlavné mesto teraz dá osvedčenie, že spomenuté miesta na večné časy prepustí pre sochy a ich ochranu tiež prevezme na seba.

Vicinálna železnica z Trenčína do Bošian. Nitrianska stolica na svojom valnom shromaždení obnovila svoje už prv vynesené ale ministrom vnútra nepotvrdené uzavretie, že prevezme na tú železnicu základných účastín v hodnote 50.000 zlatých ale len pod tou podmienkou, ak táto dráha behom dvoch rokov bude vystavená.

Odsúdený Mattasich-Keglevich. Jako známo, oficiera Mattasicha-Keglevicha odsúdil vojenský súd na päť rokov do väzenia preto, že keď bol na luxusných cestách s kňaznou Koburgovou, falšoval vechsle na meno arcikňazny Štefanie. Keď prečítali pred ním výrok vojenského súdu, pristúpil ku odsúdenému officierovi vojanský profós, postrhal mu s odevu dôstojnícke odznaky a potom prelomiac na kolene šabľu hodil mu ju k nohám. Keď sa degradovanie skončilo, pristúpili traja vojaci s nasadenými bodákami a odviedli Mattasich-Keglevicha na zárebské nádražie, odkiaľ ho odviezli do Mählera dorfu, kde si odsedí svoj trest.

Univerzitný klub dočasne zavrel. Spolok buda-peštianskych univerzitných poslucháčov t. zv. «Egyetemi kör» senát university zavrel. Príčina tohoto mimoriadneho zakročenia je, že páni študenti politisovali v spolku a chceli páchať politické pletichy. Študenti na to šli prosiť ministra osvety Wlasicsa, aby nepotvrdil zavretie ich spolku, avšak minister schválil pokračovanie profesorov a zároveň i vážne upozornil mládež, že ak politické pletichy nenechá, tak bude prinútený aj universitu zavreť. Takéto zakročenie ministrovo zaiste bude mať dobrý následok, lebo mládež predsa nevystaví sa tomu, aby pre politiku ztratila z učebného času, čo by všetkých poslucháčov najmenej o pol roka sotilo nazad v dosiahnutí diplomu.

Samovražda. Gróf Franc Károlyi, attasé pri rakúsko-uhorskom veľvyslanectve v Londýne, 23-ročný syn grófa Tibora Károlyiho predsedu snemovne veľmožov zastrelil sa dňa 7. t. m. v Londýne. Hovorí sa, že príčinou samovraždy bol nevyliciteľný plúcný neduh, na ktorý mladý gróf už od dávnejšieho času trpel. O smutnom prípade telegraficky uvedomili ťažko navštvienených rodičov, ktorí hneď ocestovali pre mrtvolu svojho nadaného syna, ktorého pochovajú v rodinnej hrobke vo Veľkom Károlyi.

Jubiläum košického pluku. Dňa 8. januára slávil v Košiciach teraz ležiaci 34. peší pluk 50ročnú pamiatku toho, čo jeho veličenstvo nemeckého cisára Vilhelma I., vtedy ešte len pruského kráľa vymenoval za večného majiteľa pluku. V zastúpení pluku plukovník sprevádzaný jedným nadporučikom ocestoval do Berlína, aby v mene jubilujúceho pluku vyslovil hold nemeckému cisárovi.

Ženské jako tajní policajti. V Anglicku a v Amerike je teraz vyše osemdesiat žien v službe tajnej policie, a tvrdí sa, že sa vyznajú znamenite v tomto remesle. V Londýne mnohé kassírky v kaviarňach a hostincoch bočne zarábajú si tak, že konajú služby policii. Polica berie za detektívky len pekné a duchaplné ženy, s ktorými mužskí radi obcujú. Tieto ženské chytajú do siete nič zlého netušiacich mužských, vyzvedajú od nich tajnosti, ktoré potom ďalej podávajú policii.

Vezuv sopky. Vezuv, sopka v Taliansku neďaleko Neapola, zas buráca. Z jedného bočného krátera valí sa žeravá láva v dvoch širokých prúdoch stráňami sopky ku päte vrchu. Hlavný kráter tiež účinkuje a s časom na čas vyhadzuje obrovské massy roztopeného kovu a žeravého popola. Z Neápolu, kde teraz neobyčajne studené počasie panuje, mnoho cudzincov vyšlo ku Vezuvu, aby sa kochať mohli v tomto prírodnom zjave.

Proti páleniu mrtvol. Viedeňský spolok na pálenie mrtvol chce v Prešporku vystaviť krematorium, t. j. pec na pálenie mrtvol. Verejno-zdravotnícky výbor mesta odporúčal predstavenstvu, aby vyhovel tejto prosbe, v obyvateľstve však vznikol ruch proti tomu z tej zásady, že pálenie mrtvol nesrovnáva sa s kresťanským učením.

Odborné prednášky pre hospodárov. Gazdovský spolok trenčianskej stolice pokračuje v usporadovaní gazdovských prednášok. V mesiaci januári budú na rozličných miestach stolice odborné prednášky držať stoliční zverolekári Karol Gyuriss a Emanuel Donáth, hl. služby Lad. Borsický a učiteľ Juraj Bocsek.

Ludomilnosť. V Šoprone zomrel tieto dni majiteľ tamojšieho cukrováru Anton Schwarz, ktorý v svojom testamente poručil na podporovanie chudobných žiakov 40.000 korún, na podporovanie chudobných priemyselníkov 20.000 korún, na šopronský sirotinec 10.000 korún, na katolícky bratský spolok 7000 korún a evanjelickému bratskému spolku poručil 3000 korún. Súhrn všetkých dobročinných základín presahuje 100.000 korún.

Július Halassy, nebohý vyslanec baňsko-bystrický v svojom testamente poručil baňsko-bystrickej nemocnici 7000 korún, ku čomu sa ráta i tých 3000 korún, ktoré už dávnejšie daroval ústavu. Tento dar rodina zosnulého vyokruhlí na 10 000 korún, ktoré peniaze manipulovať sa budú čo «Základina Júliusa Halassyho.» Z pozostalosti Halassyho dostanú ďalej: ev. cirkev bystrická a opatrovňa tejže po 2000 korún, ev. farár b. bystrický, mestskí chudobní a ev. cirkev v Mičinej po 400 korún; alumneum ev. gymnásiuma, ev. spolok, mestská óvoda, hasičský spolok, zvolensko-stoličný sirotinec, baňsko-bystrická filiálka Femky, evanj. a r. kat. farári v Mičinej po 200 korún a konečne baňsko-bystrické židovské alumneum, chorých robotníkov podporujúca pokladnica, r. kat. tovaryšský spolok a r. kat. obecná opatrovňa po 100 korún.

Hodnoverné miery. Minister financií lanského roku vydal bol nariadenie, že počnúc od Nového roku v hostincoch, krčmách a v iných verejných miestnosťach môžu sa len také sklenice a poháre užívať čo miery na výmer, ktoré budú t. zv. korunovým znakom (štampom) uhodnovernené. Minister ale koncom min. roku vydal nové nariadenie, dľa ktorého výšoznačené nariadenie vstúpi do života až 1. júla r. 1899.

Kriványa odsúdili najprv vo Viedni. Vo Viedni chyteného defraudanta Jána Kriványa viedeňský súd, ponevác tam užíval cudzie meno Emil Santner, posúdil na 14 dní do väzenia a okrem toho raz navždy vypovedal ho z rakúskeho územia. Keď si tu odsedí trest, rakúsky súd vydá ho kráľ. súdnej stolici v Arade aby skladal účty zo šafárenia s peniazmi aradských sirôt. Z tej 5000 zlatovej odmeny, ktorú minister vnútra vypísal na hlavu Kriványovu, polovicu dostane ten viedeňský kupec, ktorý tamojšiu policciu priviedol zlodejovi na stopu a polovicu tí policajti, ktorí Kriványa chytili.

Spadla s tretieho poschodia. Anna Druga, 18-ročná slúžka rodom z Nových Zámok v sobotu umývala oblok na treťom poschodí v Budapešti a nepriviazuc sa, ztratila rovnováhu a spadla na uličnú dlažbu, kde ostala mrtvá ležať. Proti jej pánovi zaviedli vyšetrovanie, lebo premeškal dozerať, či jeho slúžka priviazala sa na oblok, ako to štatúty rozkazujú.

Teplá večera pre vojakov Jako známo, u spoločného vojska mužstvo nedostávalo teplú večeru. Z Viedne teraz oznamujú, že v tamojších kasárňach od 2. januára počnúc dostáva vojsko teplú večeru. Na večeru mávajú kávu s chlebom, nejaké cesto, polievku alebo strou, ďalej dvakrát do týždňa konzervy. Na túto večeru vojakov že sa vraj najviac hnevajú kuchárky, lebo myslia, že teraz už ich milí nebudú stáť o ich večere.

Bitka po voľbe. Po voľbe predstavených obce Veľký Komlós, ktorá sa previedla tieto dni, išli si voličia do krémy zapíť a potom sa pobili. Žandári chceli zaviesť poriadok, lež podnapití voličia vrhli sa na žandárov, ktorí zo sebaobrany dvých prebodli. To bolo tým horšie, lebo rozhorčení voličia potom spojenou silou odobrali zbraň žandárom, ktorí na to bežali pre pomoc a tak viacerých výtrzníkov uväznili.

Nešťastie pri šermovaní. Dvaja hovédski dôstojníci v Soprone Szabóky a Murvay cvičili sa v kasárni v šermovaní. Ochranný kôš, ktorý mal Murvay na hlave, mal širokú sieť a keď začali šermovať, koniec šable Szabókyho cez sieť vrazil Murvaymu do oka tak nešťastne, že šabľa cez oko ranila mozgy. Ačkoľvek lekárska pomoc hneď bola pri ruke, Murvay o dve hodiny neskôr vypustil ducha bez toho, že by čo len na okamih prišiel bol k sebe.

Smrteľný duell. Vojenský officier gróf Badini v Arade povadil sa v kaviarni s istým Samuelom Seidnerom, z čoho povstal súboj na šable, pri ktorom Seidner preťal grófovi na pravom ramene všetky žily. Lekári, odrezali mu rameno, to však nespomohlo, lebo nešťastný dôstojník o dva dni zomrel.

Národy, ktoré sa nebozkávajú. Sú krajiny, kde je bozk úplne neznámy. V mnohých krajoch ďalekého východu, v Birme, v rozličných častiach Indie, Číny a Japonska, ďalej na daktorych ostrovoch južného mora sa ľudia nikdy nebozkávajú. Mladé Japonky nemajú ani tušenia o význame bozku, ačkoľvek majú ružové perny a vedia sa sladko usmievať. Nejednen zamilovaný Číňan, ohnivý Indián ani nemyslí na to, bozkať „svoje srdiečko“, matka prítúli k srdcu svoje dieťaťko, ale ho nikdy nebozká. Podivné, že obyvatelia týchto krajov celkom súhlasia v tomto ohľade s obyvateľmi krajov najsevernejších. Eskymáci trú si nosy, na znak lásky a oddanosti.

Žaba, ktorá fajčí. Ktorýsi francúzsky učenc ne prišiel, natú myšlienku že chytil jednej žabe hlavu, do kúta úst jej pichol prútk, následkom čoho žaba otvorila sama ústa, do ktorých jej potom pichol horiacu cigarettu. Na to prútk vzal a ešte za niekoľko okamihov držal jej hlavu. Týmto spôsobom úplne narkotisoval zvieru, ktoré teraz sa ani nepohlo a krútiac očami vyfajčila žaba celú cigarettu, ktorej dym potom cez nos vyfukovala. Hovorila, že to bol tak smiešny pohľad, že sa to ani opísať nedá. V Tokingu takéto fajčiace žaby položila v hostovských izbách na stôl, aby dymom zahánala neprijemné muchy.

Požiare. Veľké nešťastie zastihlo obec Kravjany v Spiši. Dňa 9. t. m. vypukol tam požiar a za krátky čas zorelo 68 domov a 92 pobočných stavísk. Škoda obnáša vyše 60.000 zl., z ktorých len 12.000 zlatých sa nahradí cestou poistenia. — V Torne (abaujská stolica) bol tiež oheň. Zorelo 10 domov a mnoho hospodárskych stavísk. I tu len málo bolo poistené.

Pracovná doba v rôznych krajinách. Dľa najnovšej štatistiky je v jednotlivých krajinách nasledovná doba pre dospelých nádenníkov ustanovená. V Spojených štátoch je pri štátnych a mestských prácach zavedená osemhodinová doba práce. V priemyselných závodoch pracuje sa vo väčšine za desať hodín, len v štáte Connecticut je zákonitá doba práce na osem hodín určená, jestli nádenník ďalej pracuje, za to dostane osobitný plat. V Austrálii počíta sa za dennú dobu práce deväť hodín, v sobotu trvá práca len pol dňa. Vo Východnej Indii je doba dennej práce ustanovená na 11 hodín. V Nemecku určená býva doba práce dľa nesnádze a nebezpečia, s ktorými je práca spojená. V Anglicku je pri obecných prácach zavedená osemhodinová doba a železniční robotníci sú oprávnení podať ponosu, jestli by boli pracou veľmi obťažaní. V Belgicku určili dobu práce len pre ženy a deti. Vo Francúzsku nesmie železničný robotník dlhšie pracovať ako 10 hodín. Vo Švajciarsku a v Rakúsku trvá denná práca 11 hodín.

Čo stál New-York? New-York je jedno z najväčších miest svetových. V roku 1668. kúpili Európania pôdu v severnej Amerike, na ktorej sa teraz rozkladá toto veľké mesto, od Indiánov za 10 košiel, 30 párov punčoch, 10 pušiek, 30 gúľ, 30 funtov pušného prachu, 30 sekier, 30 kotlíkov a jeden medený pekáč. Za peniaze, ktoré by sa za všetky tieto veci utžily, nekúpilo by sa dnes v New-Yorku ani toľko pôdy, koľko zaujal ten medený pekáč.

Cvrček čo teplomer. Keď cvrček v noci čvrká, robí to riadne dľa taktu, ale tento takt je rýchlejší alebo menej rýchly dľa toho, jaká povetnosť panuje. Stupeň teploty dá sa približne určiť na základe toho, že koľko ráz sa ozve čvrček za jednu minútu. Keď teplomer ukazuje 15 stupňov tepla dľa Celsiusa, čvrkanie opakuje sa riadne asi 80 ráz, pri 21 stupňoch tepla 120 ráz atď. tak že na jeden stupeň tepla padne asi 6—7 čvrkaní. Takto to tvrdí jeden Angličan, ktorý nemal inej roboty ako cvrčekov počúvať.

Koľko spotrebuje človek k výžive. Podľa štatistických výpočtov potrebuje Angličan ročne 550 zl. na svoju výživu. Francúz a Nemeck spotrebuje 495 zl., Španiel len 330 zl., Ital 254 zl. a Rus 230 zl. Angličan zje 55 klg. mäsa za rok, Francúz 42, Nemeck 42, Talian 25 a Rus 23 kilogrammov. Chleba spotrebuje Angličan do roka priemerne 216 klgrov, Francúz 276, Nemeck 280, Španiel 240, Ital 200 a Rus 330 kilogrammov. Najviac mäsa jedia dľa tobo Angličania, najmenej Rusi; najviac chleba zjedia Rusi, najmenej Angličania.

Diplom čestného mešťanostu pre baróna Bánffyho. Jako známo, právomocnosť hlavného a sídelného mesta zvolilo ministerského predsedu br. Desidera Bánffyho za čestného mešťana Budapešti. Následkom tohto veľká deputácia hlavnomestských reprezentantov pod vedením hlavného mešťanostu Márkusa dňa 12. t. m. vyhľadala ministerského predsedu a oddala mu skvostne vystavený diplom o čestnom mešťanstve. Diplom zhotovený je v podobe starých sedmohradských listín, aké sa za časov Štefana Báthoryho vystavovali a zapravený je do pozláteného strieborného rámu, ktorý drahokami vykladané tulipány ozdobujú. Vytavenie diplomu stálo vyše 500 zlatých.

Ženské — kočičmi. Ženy vidieť z husta v tomto zamestnaní v mestách chilských. Mestské dráhy baňské majú tu len ženské za kočičov. Inštitúcia táto trvá od doby vojny s Peru, pri ktorej všetko mužské obyvateľstvo bolo v zbroji. Pri mestských dráhach ženy osvedčili sa tak znamenite, že pri tom zamestnaní boli ponechané i po vojne. Majúc úhľadnú rovnosť, vynímajú sa pri tom pekne. Hlavy ich kryje klobúk — jaký div tedy, že mládež chilská vidí najlepšiu zábavu v tom, môže-li len hodne cestovať koňskou dráhou.

Požiar v Budapešti. Strecha svojposchodného domu na rohu Arany János a Nádor-ulice chytila sa z neznámej príčiny v jednu z pominulých nocí plameňom a celá zhorela. Hasičom podarilo sa ratovať len strechy susedných domov.

Súboj vyslancov. Teraz skoro každodenne sa duellujú ablegáti. Na jednom zasadnutí snemu tohoto týždňa ľudový ablegát Štefan Rakovszky pri čítaní mien vyslancov, robil si z každého výsmešky, prečo sa ozval liberálny vyslanec Gabriel Zeyk. Slovo padlo na slovo a Zeyk cítiac sa urazeným, vyzval Rakovszkého na súboj. Duellanti šli na šable, a Rakovszky pri prvom srazení ranil Zeyka na pravom ramene, pri druhom srazení ale Zeyk preťal Rakovszkému lice pod uchom v dĺžke 4 cm., tak že Rakovszkému museli ranu zašit. Protivníci sa potom pomerili.

Pozor na zbraň. Imrich Csernyánszky, 15ročný šuhaj príslušný do obce Magyar Sóok, kúpil si minulé dni pištoľ. Chcel ju vyprobovať, ale pištoľ dvaráz jedon za druhým zlihal. Csernyánszky robil ďalšie pokusy, až konečne pištoľ vystrelila rozdrúzgajúc ľavú ruku nepozorného strelca.

Engelovcov odsúdili. Na rôznych stranách Uhorska päť vrchností zaviedlo trestné vyšetrovanie pre falšovanie vína proti zlopestnej víno-kupeckej firme «Synovia Jozefa Engela» z Pätikostolov. Z týchto vrchností kapitanát V. okresu v Budapešti prvý vyniesol výrok proti Engelovcom, odsúdiac členov firmy bratov Adolfa a Michala Engela každého na jedon mesiac väzenia a na zaplatenie po 300— zlatých peňazitej pokuty, jako i na zaplatenie všetkých trov. Výrok vynesený je pre 52 hektolitrov falšovaného vína, ktoré boli Engelovci dodali «Potravnému spolku budapeštianskych úradníkov.» Enge-

lovcí apellovali proti výroku, apelloval ale i zástupca oškodeného spolku, lebo zdá sa mu byť trest malým.

Železničné nešťastie. Z New-Yorku oznamujú, že na lenighwalley-skej železničnej drábe pri stanici Boundbrook jedon expresný vlak srazil sa s jedným vicinálnym vlakom. Dľa chýru 13 ľudí prišlo o život a 40 cestovateľov trpelo ťažké rany.

K U O B R Á Z K U.

Prvý krok.

Jaká radosť zavládne v srdciach rodičov, keď novorodeniatko začína sa pozdvihovať na svoje nôžky, a začína sa cvičiť v udržovaní rovnováhy svojho slabého tela. Ide to pomaly ale iste. Zpočiatku sa len pozdvihne na nôžky, avšak neudržiavajúc rovnovahu, už padá; potom už prichytiac sa náradia ostane a kedy-vtedy učiní krok napred, povzbúdzané sladkými slovami matky, ktorá svojím náručím bdie, aby budúci rekrút nepadnul a sa neurazil, lebo po takomto páde dlhšie trvá, pokým sa dieťa opäť osmeli ku kroku. Ide to ťažko teraz, keď sa učí synček urobiť prvý krok, prvé „masírovanie“, no ale ľahšie mu to pojde potom keď sa bude učiť „ajncelmarš.“ I náš obrázok predstavuje takýto výjav, keď synček za ochrany matkiných ramien učí sa prvým krokom a stará matička s úľubou pohliada na svojho vnučka, ktorý s úsmevom na tváričke strojí sa k tomu „odvážlivému“ krôčku.

K O B V E S E L E N I U.

Šalamúnsky rozsudok vyniesol kedysi jeden parížsky smierci sudca. Objavili sa pred ním manželia, ktorí po desaťročnom spoločnom živote mienili sa dať rozsobiť.

— Máte deti? pýtal sa sudca.

— Ano, pane!

— A koľko?

— Dvúch chlapcov a jedno dievča! a to je práve príčina, prečo prichádzame k vám. Moja žena si chce podržať dve deti a ja tiež! vysvetľoval manžel.

— Či sa chcete, táže sa sudca, oba uspokojit s mojím výrokom?

— Ano, pane! zvolali oba manželia.

— Dobre tedy. Oba dočkáte, až budete mať dieťa štvrté. Tak vám potom pripadne každému dvoje detí a prijdte zase!

A sudca čakal nadarmo. Asi o rok potkal na ulici manžela a pýtal sa ho:

— No, pane, akože sa máte?

— Ah, pán sudca, o rozsobiť nemôže byť ani reči.

— Ešte nie?

— Nie!

— Prečo?

— Moja manželka porodila dvojčatá!

— No, teda len čakajme ďalej! odpovedal s potuťným úsmevom sudca.

Jed a protijed

A.: „Prečo ste sa dali s prvou vašou ženou roz-sobášiť?“

B.: „Ponevác mi otrávil život!“

A.: „A predsa si teraz beriete druhú?“

B.: „Ako protijed!“

Čo je najšúrnejšie?

Professor lekárstva držal prednášku medicinerom a spýta sa medzi prednášaním, čo je treba najšúrnejšie nemocnému urobiť, pokým čaká na lekára?

— Napísať testament! odpovedal jeden z poslucháčov.

Neprijemné.

Jedón dobytčí lekár povedal svojmu novému pomocníkovi: „Vezmite túto trúbku, naplňte ju práškom, vopchajte koňovi do pysku a fúknite tuho do trúbky.“

Po desiatich minútach vracal sa eevalom pomocník s nakryvenou hubou a zmraštenou tvárou.

„Nuž čože vám je?“ pýta sa lekár.

„Ach pán lekár, kôň, tá mrcina, ma predbehol, on fúknul a kýchnul tak hnusno a silno najprv, že som od prachu, čo mi do očí frknul, nič nevidel.“

Zo školy.

Učiteľ: „Janko, vieš čo je sebazaprenie?“

Janko: „Áno.“

Učiteľ: „No tedy čo?“

Janko (mlčf).

Učiteľ: „Teda uveď aspoň príklad.“

Janko: „Keď mi mamička zakáže brať z tapiera jablká a vezmem si len jedno!“

Cena potravných článkov.

Budapešť, 12. jan.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 74, polievková

76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klgr. — *Baranina*: predok 38, zadok 48 krov za 1 klgr. — *Telacina*: 72, lopatka 80, stehno 90 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 58, stehno a lopatka 64 krov za 1 klgr. — *Šunka*: pražská 95, košická 000 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 60 krov, slanina ku roztopeniu 57 krov a husacia masť 130 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 65, sliepku 80, kohúta 110 krov. Za jednu tučenú kačku 170, za tučenú hus 370 krov. — *Očistená drúbež*: kura 60, sliepka 95, kapúň 100 krov, hus 300 (za jeden klgr. 60 krov), morka za 1 klgr. 57 krov, a kačka za kus 150 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 30 kusov za 1 zl., menšie 12 kusov za 40 krov, ku čaju 3 kusy za 20 krov.

Ryby: Kapor 70, sumec 80, štika 65, zubáč 140, jesater 200, okúň 70 krov za 1 klgr.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 125 krov za 1 klgr. Brindza 24 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 110, divá kačka 100, jarabica 100 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 50 krov. — 1 klgr. divej svine 50 krov, srny 75 krov.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	6.80	16.20	15.60	15.00	14.30	13.70
číslo:	6	7	7½	8		
člat.	12.59	10.40	8.00	5.70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4 25, hrubé po 410.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* zl. 1.60—210, žlté zl. 1.70—2.50, rožky zl. 3.00—6.00, biele zl. 1.20—135. za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. 3.00—6.00 m. c. *Cibula* zl. 3.00—5 50 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1.00—150.

Strova: *Hrach* domáci 7—15 kr., čistený 13—15 krov za klgr. *Šošovica*: domáca 7—9 za klgr. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 11. januára.

Obilje	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	9.65	10.40	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3200.—	3250.—
" peštianska	75—80	9.80	10.55	Uhorská zlatá renta 4%	120.00	120.57	Pešť. uh. kupec. b.	1436.—	1440.—
" stolnobelebradská	75—79	9.85	10.60	" korunová renta 4%	97.90	98.40	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8320.—	8360.—
Raž (tito)	70—72	8.05	8.10	Uhorské regálové úpisý 4½%	100.75	101.50	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	616.00	618.00
Jačmeň na krm	60—62	6.10	6.40	" premiové úpisý	160.00	161.00	Záložné listy.		
" na pátku	62—64	6.70	7.50	Uhorská tiasko-segedínska po- žička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	97.50	98.50
" na várku	64—66	7.70	8.50	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	119.75	120.75	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4½%	100.05	101.00
Ovos	39—41	5.70	6.05	vyvážkové úpisý 4½%	96.25	97.25	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	120.00	121.00
Kukurica	73	5.50	5.60	Spoločná požička v beš. penia- zoch 4½%	101.25	101.75	Peniaze.		
Proso	—	4.25	4.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.72	5.77
Repica	—	—	—	Spolku „Jó ziv“	3.20	3.70	Dvadsať-frankovník	9.55	9.58
Dateľinové semá, luc.	—	46.—	56.—	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.90	59.10
" červené	—	41.—	44.—	Rakúskeho	20.00	20.50	Striebro	—	—
Sviňská masť peštianska	—	55.00	56.00	Basilika	6.00	6.50			
" vidiecka	—	—	—						

Tlačou cis. a král. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.